

УДК 347.9:004.8:004.056
DOI 10.31732/2708-339X-2025-18-A16

ВПРОВАДЖЕННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЮРИДИЧНЕ ДІЛОВОДСТВО: АВТОМАТИЗАЦІЯ РУТИННИХ ПРОЦЕСІВ ТА РИЗИКИ БЕЗПЕКИ

Степаненко Н.В.,

доктор філософії в галузі права, доцент,
доцент кафедри теорії та історії держави і права
Університет економіки та права «КРОК»
м. Київ, вул. Табірна, 30-32, Україна, 03113
e-mail: nataliasv@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6216-2206>

INTRODUCTION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN LEGAL PAPERWORK: AUTOMATION OF ROUTINE PROCESSES AND SECURITY RISKS

Stepanenko N.V.,

PhD in law, associate Professor of the Department
of Theory and History of the State and Law of «KROK» University
Kyiv, Tabirna St., 30-32, Ukraine, 03113
e-mail: nataliasv@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6216-2206>

Анотація. У статті здійснено комплексне дослідження впровадження штучного інтелекту (ШІ) у сферу юридичного діловодства України, визначено його потенціал для автоматизації рутинних процесів, підвищення ефективності роботи юридичних установ та проаналізовано ключові етико-правові й безпекові ризики. Розкрито сутність LegalTech як сучасного напрямку цифрової трансформації правової сфери, що ґрунтується на використанні методів машинного й глибокого навчання для класифікації документів, аналізу великих масивів правової інформації, формування прогностичних моделей та підтримки ухвалення рішень. Підкреслено, що використання ШІ дозволяє суттєво скоротити час обробки документів, оптимізувати електронний документообіг, підвищити точність юридичного аналізу та зменшити операційні витрати.

Особливу увагу приділено функціональним можливостям інтелектуальних систем у процесах e-discovery, електронного розкриття доказів, управління цифровими масивами даних та пошуку релевантної судової практики. Наголошено, що в Україні вже застосовуються елементи прогностичної аналітики, зокрема для оцінювання ризику рецидиву, що демонструє зростаючий потенціал LegalTech-інструментів для підтримки судових і юридичних рішень.

Водночас окреслено низку ризиків, що супроводжують інтеграцію ШІ у правове середовище: алгоритмічна упередженість, «ефект чорної скриньки», небезпека надмірної довіри до алгоритмічних висновків (Дилема Кентавра), а також обмеженість машинних моделей у врахуванні моральних, соціальних та контекстуальних факторів (Парадокс Моравека). Акцентовано на проблемах конфіденційності й захисту персональних даних, зокрема потенційних порушеннях адвокатської таємниці при використанні відкритих генеративних моделей ШІ.

Обґрунтовано необхідність формування комплексної регулятивної системи, що поєднує сучасні законодавчі механізми, професійні стандарти, навчання суддів і працівників юридичної сфери, а також запровадження їхньої відповідальності за належний контроль над алгоритмічними рішеннями. Зроблено висновок, що штучний інтелект здатний значно підвищити ефективність юридичного діловодства й підсилити якість правозастосування, проте повинен використовуватися виключно як допоміжний інструмент під контролем юриста або судді, з дотриманням принципів етичності, прозорості, безпеки та пріоритету прав людини.

Ключові слова: штучний інтелект; юридичне діловодство; цифровізація; електронний документообіг; безпека інформації.

Формул: 0; **рис.:** 0, **табл.:** 0, **бібл.:** 8.

Abstract. *The article provides a comprehensive study of the implementation of artificial intelligence (AI) in the field of legal document management in Ukraine, determines its potential for automating routine processes and improving the efficiency of legal institutions, and analyzes key ethical, legal, and security risks. It reveals the essence of LegalTech as a modern direction of digital transformation in the legal sphere, based on the use of machine learning and deep learning methods for document classification, analysis of large amounts of legal information, formation of predictive models, and decision support. It is emphasized that the use of AI can significantly reduce document processing time, optimize electronic document management, improve the accuracy of legal analysis, and reduce operating costs.*

Particular attention is paid to the functional capabilities of intelligent systems in the processes of e-discovery, electronic disclosure of evidence, management of digital data sets, and search for relevant case law. It is emphasized that elements of predictive analytics are already being used in Ukraine, in particular for assessing the risk of recidivism, which demonstrates the growing potential of LegalTech tools to support judicial and legal decisions.

At the same time, a number of risks associated with the integration of AI into the legal environment are outlined: algorithmic bias, the «black box effect», the danger of excessive trust in algorithmic conclusions (the Centaur Dilemma), and the limitations of machine models in taking into account moral, social, and contextual factors (the Moravec Paradox). Emphasis is placed on issues of confidentiality and personal data protection, in particular potential violations of attorney-client privilege when using open generative AI models.

The need to develop a comprehensive regulatory system that combines modern legislative mechanisms, professional standards, training for judges and legal professionals, and the introduction of their responsibility for proper control over algorithmic decisions is justified. It is concluded that artificial intelligence can significantly improve the efficiency of legal proceedings and enhance the quality of law enforcement, but it should be used exclusively as an auxiliary tool under the control of a lawyer or judge, in compliance with the principles of ethics, transparency, security, and the priority of human rights.

Key words: *artificial intelligence; legal record keeping; digitization; electronic document management; information security.*

Formulas: 0; fig.: 0, tabl.: 0, bibl.: 8.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток цифрових технологій та поява потужних інструментів штучного інтелекту докорінно трансформують сферу юридичного діловодства. У сучасних умовах юридичні установи стикаються з необхідністю опрацювання великих обсягів правової інформації, забезпечення оперативності документообігу та підвищення точності правового аналізу. Водночас інтеграція ШІ у правове середовище породжує нові виклики, пов'язані з етикою використання алгоритмів, ризиками конфіденційності, можливими порушеннями адвокатської таємниці та загрозами алгоритмічної упередженості. Незважаючи на зростання популярності LegalTech-рішень, в Україні досі недостатньо комплексно досліджено питання балансування між ефективністю автоматизації та дотриманням фундаментальних принципів правосуддя. Саме тому виникає необхідність наукового аналізу можливостей, обмежень та ризиків впровадження штучного інтелекту в юридичне діловодство, що й зумовлює актуальність обраної теми.

Аналіз останніх досліджень і

публікацій. Питання розвитку штучного інтелекту в Україні розкривається у Концепції, схваленій Кабінетом Міністрів України. У наукових дослідженнях проблематику застосування ШІ в юриспруденції, цифровізації юридичного діловодства, електронного документообігу та ризиків алгоритмічних систем розглядають такі науковці, як Граб М.І., Томашівський М.О., Степаненко Н.В., Бєлов Д.М., Бєлова М.В., Кобрусєва Є.А., Македон О.А., Берназюк Я.

Не вирішені раніше частини загальної проблеми. Попри наявність значної кількості досліджень, багато аспектів впровадження штучного інтелекту в юридичне діловодство залишаються недостатньо розкритими. Зокрема, потребують уточнення питання комплексної інтеграції ШІ в робочі процеси юридичних установ, забезпечення інформаційної безпеки при автоматизації документообігу, а також формування чітких стандартів етичного та правового регулювання використання інтелектуальних технологій у правничій діяльності. Недостатньо дослідженими залишаються ризики, пов'язані з алгоритмічною упередженістю, і проблеми

відповідальності за рішення, ухвалені із застосуванням ШІ.

Формулювання мети. Метою статті є комплексне дослідження особливостей використання штучного інтелекту в юридичному діловодстві.

Виклад основного матеріалу. Стрімкий розвиток інформаційних технологій спричинив незворотну цифрову трансформацію у всіх сферах суспільного життя, зокрема у юриспруденції. Явище LegalTech передбачає використання потужностей штучного інтелекту для оптимізації внутрішнього діловодства, обробки великих обсягів правової інформації та підтримки ухвалення обґрунтованих рішень. Для України, що активно цифровізує судову систему, це означає необхідність інтеграції сучасних методів науки про дані та інноваційних технологій у правове середовище відповідно до Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні [1].

У юридичному діловодстві ШІ функціонує як інтелектуальна система, що здатна виконувати складні аналітичні завдання, зокрема класифікацію документів, пошук прецедентів та прогнозування результатів справ. Основою сучасних LegalTech-систем є методи машинного та глибокого навчання, що забезпечують оперативність та точність аналізу даних. Граб М.І., Томашівський М.О. наголошують, що використання таких технологій дозволяє значно підвищити ефективність процесів, скоротити час на підготовку документів, зменшити операційні витрати та отримати конкурентні переваги, ми повністю згодні з їх твердженням [2, с. 320]. Водночас навчання ШІ на великих масивах даних несе ризик успадкування історичних упереджень, що ставить питання дотримання етичних норм та забезпечення неупередженості правосуддя.

Автоматизація рутинних процесів у судовому та юридичному діловодстві включає прискорення обробки документів, оптимізацію електронного розкриття доказів, упорядкування цифрових даних та забезпечення швидкого

доступу до судових рішень [3, с. 91]. Особливо важливим є застосування ШІ у сфері e-discovery, де аналізуються електронні листи, бази даних, внутрішні додатки та інформація з соціальних мереж, що дозволяє юридичним фахівцям зосередитися на стратегічному та аналітичному мисленні. Крім того, машинне навчання використовується для створення експертних систем, які надають прогностичну оцінку по суті справи, аналізують патерни в судових рішеннях та підтримують ухвалення рішень на основі обробки великих даних [4, с. 317]. В Україні, наприклад, прогностичні алгоритми машинного навчання застосовувалися для розробки скорингових моделей оцінки ризику рецидивних злочинів, що підтверджує потенціал LegalTech для підвищення точності та оперативності судових рішень.

Водночас застосування ШІ у правовій сфері породжує складні етико-правові та безпекові проблеми. Прогностичні моделі можуть створювати так звану Дилему Кентавра, коли суддя або юрист ризикують втратити критичне мислення, сприймаючи алгоритмічні висновки як остаточні. Важливим є усвідомлення Парадоксу Моравека, що підкреслює неможливість повної заміни людини, оскільки ШІ не здатний врахувати моральний, соціальний та контекстуальний аспект правових процесів [6]. Технології здатні аналізувати великі обсяги даних, але не володіють інтуїцією, емпатією та оцінкою унікальних обставин конкретної справи.

Застосування генеративного ШІ в юридичному діловодстві створює значні ризики порушення конфіденційності та адвокатської таємниці. Неконтрольоване використання відкритих моделей ШІ може призводити до збереження персональних даних на зовнішніх серверах або їх подальшого використання для навчання систем, що є неприйнятним у правовій практиці [7]. Для мінімізації цих ризиків у рамках українського правового поля розроблено рекомендації щодо безпечного використання ШІ, які

передбачають деперсоналізацію даних, застосування захищених корпоративних систем та формалізацію взаємодії з клієнтом. Такі підходи відповідають принципам Концепції розвитку штучного інтелекту, що акцентує увагу на безпечному, етичному та прозорому впровадженні ШІ у всіх секторах суспільного життя.

Однією з найбільш критичних проблем є алгоритмічна упередженість та непрозорість алгоритмів, відома як ефект «чорної скриньки». У разі використання історичних даних алгоритми можуть формувати упереджені патерни, що негативно впливають на неупередженість судових рішень. Непрозорість внутрішніх процесів ШІ створює складнощі для забезпечення мотивованості та обґрунтованості рішень, що є фундаментальними принципами правосуддя.

Управління ризиками та забезпечення етичності застосування ШІ в юридичній сфері можливе через створення

комплексної регулятивної системи, що поєднує законодавче регулювання, навчання суддів та працівників судової адміністрації, а також механізми прозорості та підзвітності систем. Забезпечення належного контролю за якістю вхідних даних і можливістю пояснення результатів алгоритмів сприятиме зменшенню алгоритмічної упередженості та підвищенню довіри до LegalTech-рішень [8].

Впровадження штучного інтелекту в юридичне діловодство відкриває значні можливості для підвищення ефективності, автоматизації рутинних процесів та якісного аналізу даних, проте вимагає чіткого усвідомлення його меж, етичних ризиків та відповідальності людини за кінцеві рішення. ШІ повинен виконувати роль асистента, чия робота підлягає критичній перевірці юристом або суддею, що забезпечує баланс між інноваціями та фундаментальними принципами справедливості, дотриманням прав людини та професійної етики.

Література:

1. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні : Розпорядж. Каб. Міністрів України від 02.12.2020 № 1556-р : станом на 29 груд. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-r#Text> (дата звернення: 25.11.2025).
2. Граб М.І., Томашівський М.О. Штучний інтелект у юриспруденції: ефективність, точність і демократизація правосуддя. *Право та державне управління*. 2024. № 4. С. 318-322. URL: <https://doi.org/10.32782/pdu.2024.4.42>.
3. Степаненко Н.В., Лебедь М.О. Цифровізація юридичного діловодства: виклики електронного документообігу та захисту даних. *Legal Bulletin*. 2025. С. 89–96. URL: <https://doi.org/10.31732/2708-339X-2025-17-C13>.
4. Белов Д. М., Белова М. В. Штучний інтелект в судочинстві та судових рішеннях, потенціал та ризики. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: «Право». 2023. Том 2. № 78. С. 315-319. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.78.2.50>.
5. Кобрусєва Є.А., Македон О.А. Штучний інтелект та автоматизація рутинних юридичних завдань: перспективи для юристів. *Нове українське право*. 2024. Вип. 5. С. 78-82. URL: <https://doi.org/10.51989/NUL.2024.5.11>.
6. Берназюк Я. Штучний інтелект у правосудді: ризики алгоритмічної упередженості та дискримінації: доповідь на програмі підготовки суддів Вищого антикорупційного суду / Нац. шк. суддів України. 6 березня 2025 р. URL: https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezentacii_2025/125_AI_Algorithmic_Bias_Discrimination_Risks_bernaziuk.pdf.
7. ШІ витісняє адвокатів – чи існує реальна загроза професії?. НААУ. URL: <https://unba.org.ua/news/10847-shi-vitisnyae-advokativ-chi-isnue-real-na-zagroza-profesii.html>.
8. Як безпечно працювати з ШІ: рекомендації для юристів. *Асоціація правників України*. URL: <https://unba.ua/ukr/news/jak-bezpechno-pracjuvati-z-sh-rekomendaci-dlja-juristv>.

References:

1. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2020, December 2). On approval of the Concept for the Development of Artificial Intelligence in Ukraine [in Ukrainian] (Order No. 1556-p, as of December 29, 2021). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-p#Text>
2. Grab, M. I., & Tomashivskyi, M. O. (2024). Artificial intelligence in jurisprudence: Efficiency, accuracy, and democratization of justice [in Ukrainian]. *Law and Public Administration*, (4), 318–322. <https://doi.org/10.32782/pdu.2024.4.42>
3. Stepanenko, N. V., & Lebed, M. O. (2025). Digitalization of legal record-keeping: Challenges of electronic

document flow and data protection [in Ukrainian]. Legal Bulletin, 89–96. <https://doi.org/10.31732/2708-339X-2025-17-C13>

4.Belov, D. M., & Belova, M. V. (2023). Artificial intelligence in judiciary and court decisions: Potential and risks [in Ukrainian]. Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law, 2(78), 315–319. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.78.2.50>

5.Kobrusseva, E. A., & Makedon, O. A. (2024). Artificial intelligence and automation of routine legal tasks: Prospects for lawyers [in Ukrainian]. New Ukrainian Law, 5, 78–82. <https://doi.org/10.51989/NUL.2024.5.11>

6.Bernazyuk, Y. (2025, March 6). Artificial intelligence in justice: Risks of algorithmic bias and discrimination [in Ukrainian]. Presentation at the Judge Training Program, High Anti-Corruption Court, National School of Judges of Ukraine. https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezentacii_2025/125_AI_Algorithmic_Bias_Discrimination_Risks_bernaziuk.pdf

7.National Association of Advocates of Ukraine. (n.d.). AI is displacing lawyers – is there a real threat to the profession? [in Ukrainian]. <https://unba.org.ua/news/10847-shi-vitisnyae-advokativ-chi-isnue-real-na-zagroza-profesii.html>

8.Ukrainian Bar Association. (n.d.). How to safely work with AI: Recommendations for lawyers [in Ukrainian]. <https://uba.ua/ukr/news/jak-bezpechno-pracjuvati-sh-rekomendaci-dlja-juristv>

Стаття надійшла до друку 19 листопада 2025 року